

Yttrande

Dnr 25KS217-11
2025-05-26

Kommunstyrelsen/
Kommunfullmäktige

Erik Apel
Telefon +4626178810
erik.apel@gavle.se

Yttrande – Avgränsningssamråd Ersbo syd energipark

Ert diarienummer: 25KS217

Beskrivning av ärendet

OX2 AB har bjudit in Gävle kommun till ett avgränsningssamråd avseende Energipark Ersbo Syd som bolaget utreder möjligheterna till.

Projektområdet är 1900 ha stort och beläget ca 8 km kilometer söder om Gävle tätort intill Västra sidan av E4 med den norra delen av projektområdet i höjd med Mårtsbo och den södra delen av projektområdet i höjd med Älvkarleö. Markanvändningen i det aktuella området utgörs idag uteslutande av skogsbruk samt i den södra delen även av torvtäcker.

Inom projektområdet planeras upp till 28 vindkraftverk med en maximal totalhöjd om 290 m. Förutom vindkraftverk avser sökande etablera solcellsanläggning om cirka 180ha och batteripark om 3 ha i södra delen av området.

Parken beräknas kunna producera omkring 934 - 1130 GWh el per år, vilket motsvarar årsförbrukningen av hushållsel för ca 187 000 – 226 000 hushåll med en förbrukning om 20 000 kWh el per år.

Projektområdet överlappar med utredningsområden för vindkraft UVK06 och UVK04 i Gävles översiktsplan och planeringsunderlag för vindkraft.

Sista svarsdatum är den 4 juni 2025.

Yttrande

Gävle kommun förordar generellt att producerad energi går till det regionala eller lokala elnätet.

Gävle kommun är i sin översiktsplan generellt positiv till landbaserad och havsbaserad vindkraft men hänvisar även till att varje enskild etablering måste prövas utifrån den enskilda platsens förutsättningar. I syfte att undvika att etableringar påtagligt skadar eller påverkar natur, djur eller människor så är

Gävle kommuns samlade bedömning att en miljökonsekvensbeskrivning alltid ska genomföras.

I Gävle kommun finns flera antagna planeringsunderlag och styrdokument som speglar kommunens viljeriktning och ambitionsnivå. Hänsyn uppmannas alltid att tas till dessa:

- Översiktsplan för Gävle kommun år 2030
- Planeringsriktlinjer för Gävle Växer
- Miljöstrategiska programmet
- Sociala Hållbarhetsprogrammet
- Näringslivsprogrammet
- Energiplan
- Färdplan klimatneutralt Gävle 2035
- Kulturmiljöprogram för norra, södra och västra kommundelarna
- Planeringsunderlag Vindkraft – Vindkraft i Gävle kommun
- Gävle kommuns viljeinriktning vid etablering av vindkraft – utveckling med byggedemedel

Yttrande

Arbetsmarknad

Gävleborgs län är en förhållandevis stark industriregion och utgör en viktig del inom exporthandel. En stabil energiproduktion möjliggör för näringslivetableringar som i sin tur bidrar till konkurrenskraft och tillväxt, detta ser Gävle kommun positivt på.

I Ersboområdet har Gävle kommun möjliggjort för ett större verksamhetsområde. Trafikverket planerar att lägga om väg 56 med en eventuell ny trafikplats på E4 söder om trafikplats Gävle södra. Gävle kommun vill flagga för att om en sådan ny trafikplats kommer till stånd kan norra delen av projektområdet (de fyra mest norrliggande verken) hamna nära attraktiv mark för vidare utveckling av Ersbo verksamhetsområde.

Arter, miljö och naturvärden

Strax öster om den södra delen av projektområdet finns Römossen, och i norra delen av projektområdet överlappar projektområdet med Bokärren och Glamsmuren. Samtliga tre är klassade som värdefull natur, klass tre - högt naturvärde av Länsstyrelsen.

Väster om projektområdet Styggmurarnas naturreservat och Bläcktärsjöns naturreservat som båda också är Natura-2000-områden. Områdena är båda kalkpåverkade sumpskogar och rikkärr, med de typiska växt- och djursamhällen som är karakteristiska för dessa livsmiljöer söder om Gävle. Gamla lövträd och tidvis vattenfyllda höljor ska förekomma i för en

livsmiljöerna gynnsam omfattning. Områdets hydrologi ska vara opåverkad av negativa ingrepp och så långt som möjligt restaureras.

I projektområdet förekommer värdefulla kärlväxter och andra skyddsvärda växter, många är noterade av Gävleborgs Botaniska Sällskap i samband med inventeringen till Gästriklands flora.

Flera av områdena ingår också i Länsstyrelsens våtmarksinventering för de våtmarker som har regionalt värde. Det är av stor vikt att verksamheten utformas och att skyddsåtgärder vidtas så att det säkerställs att påverkan på våtmarkerna och hydrologin i området minimeras då dessa är av särskild vikt för de naturvärden som områdena innehar, men även för att utsläpp av växthusgaser från våtmarkerna ska minimeras.

Gävle kommun uppmuntrar alltid till att den sökande gör en naturvärdesinventering i området och beroende på resultat göra en bedömning huruvida värdena kan samexistera med projektets utformning och vid behov göra kompensatoriska åtgärder. Det är viktigt att kompletterande fågelinventeringar sker i rätt tid för rätt art. Gävle kommun ser positivt på att naturpositiva förbättringsåtgärder utreds och genomförs.

Det bör framgå var strandskydd gäller inom området och vilken påverkan det kan bli på strandskyddets syften. Från 1 juli 2025 gäller inte strandskydd längre vid vattendrag som är två meter eller smalare eller vid småvatten som är en hektar eller mindre. Eftersom smala vattendrag och småvatten har en viktig ekologisk funktion i landskapet, så bör de beaktas och värnas så långt det är möjligt.

En analys av befintliga viltstråk bör göras och tas hänsyn till. Överlag så behöver tillkommande barriäreffekter för både djur och växter minimeras och gröna spridningskorridorer värnas.

Elförsörjning

Gävle kommun förordar att nya vindparker i första hand ansluts till det lokala eller regionala elnätet och uppmuntrar till dialog med Gävle energi i det hänseendet.

Fastigheter och markägandeskap

Gävle kommun äger inte någon fastighet som angränsar till det aktuella området.

Kulturmiljö

Enligt Riksantikvarieämbetets kartlager (Fornsök) finns det inom projektområdet fornlämningar i form av skogsbrukslämningar, kolbruksanläggning och boplatser.

Gävle kommun önskar att den sökande undersöker hur placering av vindkraftverk kan ske så att påverkan på kulturhistoriska värden minimeras. En landskapsanalys behöver tas fram för att belysa hur anläggningen syns i

omgivningen och hur den läses ihop med utpekade kulturmiljöområden i Gävle kommun. Gävle kommun ser även positivt på om tillgängligheten till platser av kulturhistoriskt värde ökar. Gävle kommun instämmer i Länsstyrelsens generella hållning att endast mindre kompletteringar av miljökonsekvensbeskrivningen ska hanteras inom ramen för prövningsprocessen. Det innebär att alla större utredningar ska vara med när ansökan lämnas in.

Kompensation till närboende samt lokal nytta av vindkraft

Regeringen har under hösten 2024 meddelat att compensationen till närboende samt den lokala nyttan av vindkraft ska stärkas. Gävle kommun delar regeringens uppfattning och uppmanar alla exploatörer att beakta och inkludera frivilliga lösningar fram tills att ett statligt regelverk finns på plats. I Gävle kommuns viljeinriktning för bygdemedel från 2021 slås fast att:

"Gävle kommun anser att det vid all utbyggnad av vindkraft i Gävle kommun som är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt Miljöbalken bör utbetalas *en årlig ersättning i nivån minst en procent av produktionsvärdet för såld el*" samt att "medlen ska fördelas till utvecklingsändamål i närområdet till bygder där vindkraftverken placeras. Samråd med lokala utvecklingsgrupper, byarörelser och det för bygden aktiva föreningslivet eller motsvarande ska alltid äga rum."¹

Viljeinriktningen går i linje med SOU 2023:18 Värdet av vinden som föreslår att kommuner ska sätta ett finansieringsvillkor för bygdemedel, men att förhandlingar om innehållet görs direkt mellan bolag och representanter för lokalsamhället.²

Kumulativa effekter

Det finns i dagsläget inga pågående vindkraftsärenden i närområdet, men skulle sådana uppdagas under processen så är det viktigt att den sökande i det fortsatta beräknar kumulativa effekter som kan uppstå i händelse av att flera vindkraftparker blir av. Om det finns kumulativa effekter av solparken, vindparken och batteriparken är dessa viktiga att beskriva. Det blir bland annat viktigt att synliggöra hur flyttfåglar och deras flyttrutter påverkas, hur omfattande den kumulativa effekten av ljus och ljus blir, kumulativa effekter på landskapsbild, samt hur arter och habitat påverkas av flera anlagda överföringsledningar.

Landskapsbild

Delar av inlandet i Gävleborgsområdet har länge kännetecknats av en delvis låg antropogen påverkan. Därför är det önskvärt att den sökande undersöker hur landskapsbilden skulle förändras vid ett genomförande samt hur relationer till platsen kan komma att förändras. Det är viktigt att den sökande i det

¹ Gävle kommuns viljeinriktning vid etablering av vindkraft – utveckling med bygdemedel (2021), Dnr. 21KS364, [Gavle.se](https://www.gavle.se)

² SOU 2023:18 Värdet av vinden, [regeringen.se](https://www.regeringen.se/contentassets/696eaf4de8394711bde3ca2b8ff4e64c/sou-2023_18_del_1.pdf),
https://www.regeringen.se/contentassets/696eaf4de8394711bde3ca2b8ff4e64c/sou-2023_18_del_1.pdf

fortsatta arbetet visualiserar hur landskapsbilden skulle kunna förändras vid ett genomförande.

Samlad bebyggelse finns närmast projektområdet i Hästbo, Mårtsbo, Kubbo, Grååsen, Kessmansbo och Verkebro (ca 1-3 km avstånd). Norr om projektområdet finns Sjötorp, Hemlingby och Sälgsjön med större samlad bebyggelse och friluftsliv. På grund av verkens höjd och relativa närhet till staden (ca 1 mil till centrala Gävle) kommer parken att vara synlig vid öppna och högre platser i större delen av Gävle.

I nära anslutning till projektområdet är det viktigt att synliggöra hur fastighetsägare, både fastboende och ägare av fritidshus påverkas av exempelvis skuggning, hindersbelysning och buller, samt hur sådan påverkan kan minimeras, exempelvis genom optimering av verkens placering.

För att Gävle kommun ska kunna ta ställning i frågan om påverkan på landskapsbild och kulturmiljö så behövs både synbarhetsanalys och fotomontage, inklusive visualisering nattetid där det är relevant. Efter en synbarhetsanalys önskar Gävle kommun fler fotosynpunkter i bebyggelsen i stadens södra delar samt ovan nämnda småorter.

Gävle kommun önskar också att fotopunkter tas fram för fler platser kända för rekreation, friluftsliv eller kultur eller platser där många rör sig, så att den påverkan som uppstår tydliggörs och kan bedömas från relevanta delar av Gästrikeleden, Hemlingby naturvårdsområde eller naturreservaten i närheten.

Ljud och ljus

Gävle kommun förordar att 35 dBA ekvivalent ljudnivå inte ska överskridas vid bostadsområden eller värdefulla rekreatiomsområden. En kartläggning behöver ske som tydligt illustrerar vilka områden som skulle kunna bli påverkade av både ljud och ljus, samt hur skuggning kan regleras utifrån såväl boendes som besökares behov av en god miljö.

Nedmontering och återställning

Enligt det inkomna materialet avser den sökande att ansöka om tillstånd att få anlägga vindkraftpark, samt att driva verksamheten. Gävle kommun förespråkar att även nedmontering och återställning av marken samråds innan tillståndsansökan lämnas in och hade därför gärna sett en beskrivning av det i samrådsunderlaget.

Rekreation och friluftsliv

I närheten av projektområdet finns Hemlingby friluftsområde som är ett viktigt strategiskt friluftsområde för Gävle stad. I närheten finns också Gästriklands landskapsled, Gästrikeleden. Inom projektområdet förekommer även led för skoteråkning. Öster om projektområdet finns naturreservat i Älvkarleby kommun. Det kan också finnas andra rekreatiomsområden och friluftsaktiviteter så som svamp- och bärplockning, cykling och löpning kan förekomma i området.

Gävle kommun efterfrågar att den sökande redogör för vilka effekter som projektet kan få för rekreation och friluftsliv. Eventuell påverkan på rekreation och friluftsliv behöver beskrivas och minimeras. Rekreationsområden bör inkluderas i fotomontage för att se hur det visuella intrycket påverkas.

Erik Apel
Planeringsstrateg
Övergripande planering